

मालकीहक्काची नोंद

“हा माझा आयफेल टॉवरसमोरचा फोटो,” सुहास उत्साहाने दाखवत होता...

पंधरा दिवसांच्या युरोपच्या ट्रिपसाठी ‘मध्यभू’ सुहास-स्मितानी मोठी पदरमोड केली होती. त्या खर्चात युरोपच्या काही मोजक्या शहरांत मोजून एखाद्दुसरा दिवस त्यांना मिळाला होता. म्हणजे आयफेल टॉवरची सोबत दोन-तीन तासच लाभली होती. मग तो थोडका वेळ त्या मनोऱ्यावरून दिसणारा विहंगम देखावा बघण्यात न घालवता त्या मनोऱ्यासमोर उभं राहून फोटो घेण्यात त्यांनी फुकट का घालवला होता? आयफेल टॉवरचे व्यावसायिक छायाचित्रकारांनी अनेक दृष्टिकोनांतून काढलेले, उत्तम प्रतीचे शेकडो फोटो आंतरजालावरच्या ‘फ्लिकर’सारख्या स्थळांवर सहज पहायला मिळतात. मग सर्वसाधारण कॅमेऱ्याने स्वतःच्या कुवतीनुसार सामान्य फोटो काढून काय सुख लाभतं?

त्यातून अनेकांना अनेक प्रकारचं सुख लाभतं. बहुतेकांना पुढलं आयुष्यभर त्या फोटोंच्या मदतीने तिथल्या सुखद अनुभवांची उजळणी करायची असते. काहींना आपण तिथे जाऊन आलो हे फोटो-पुराव्यानिशी शाबीत करायचं असतं. काहीजणांना ‘सफरीला गेल्यावर फोटो काढायचे असतात’ हा नियम पाळायचा असतो. तसं केल्याखेरीज त्यांचं ते ठिकाण ‘होत’ नाही. काहींचा हेतू ‘तुम्हाला न जमलेली युरोपची महागडी सहल आम्ही केली!’ हा मोठेपणा मिरवायचा असतो. काहींच्या मते हे सफर-फोटो दाखवणं हे तिरुपतीहून आल्यावर तिथला प्रसाद वाटणं किंवा गंगोत्रीहून आणलेलं तीर्थ जवळच्या माणसांना आवर्जून देणं यासारखं असतं. ‘कुणाला सहजी न जमणारी यात्रा जेव्हा आमच्या पदरात पडली तेव्हा आम्हाला तुमची आठवण आली,’ हे त्यात अभिप्रेत असतं.

सिंदबादने त्याच्या अद्भुत सफरींवरून हिरेमाणकं परत नेली. प्रत्येकालाच असं खास काहीतरी घरी न्यायचं असतं. तिथली जी स्मृतिचिन्हं मनात भरतात ती खिशाला परवडत नाहीत. मग बहुतेक जण आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या जादुई प्रभावाने एक कळ दाबून अख्खा आयफेल टॉवरच जस्साच्या तस्सा आपल्या कॅमेऱ्यात पकडून घेतात. त्याच्यासोबत स्वतःचा फोटो घेता आला म्हणजे तर त्या उत्तुंग टॉवरवर त्यांची मोहरच उमटते; ते ‘खुद ही बुलंद’ होतात! त्या फोटोतून तो त्यांच्या ‘मालकीचा’ टॉवर ते आपल्या घरी घेऊन येतात आणि ते ‘त्यांचं पॅरिस’ मित्रपरिवारात मिरवतात!

सचिनची स्वाक्षरी घेणाऱ्यांनाही असाच त्या स्वाक्षरीपुरता सचिनवर हक्क मिळतो. या ‘मालकीहक्काच्या’ सुखाने नक्कीच कुणाचंही नुकसान होत नाही. पण असंच सुख काही जणांना काही विनाशकारी प्रकारांनी मिळतं. एखादा सोम्यागोम्या दौलताबादच्या किल्ल्याच्या

दरवाज्यावर आपलं नाव कोरतो तेव्हा त्याने औट क्षणात त्या किल्ल्यावर आपलं शिक्कामोर्तब केलेलं असतं!

आणि अशा सुखाला एक विधायक पर्यायही निघू शकतो. एखाद्या दिवशी आपण ध्यासाने झपाटून काही चांगलं काम केलं आणि ते डायरीत लिहिलं की तो दिवस 'आपला' होतो. अशी विधायक, कल्याणकारी नोंद घडवायला दिवसाच्या चौकटीत पकडलेल्या वर्तमानकाळाहून आणखी योग्य जागा असूच शकत नाही.

डॉ. उज्वला दळवी

-ujjwalahd9@gmail.com

(**'esakal'** च्या सौजन्याने)